

JAARVERSLAG 2008

Examencommissie BSc&MSc opleidingen
Rotterdam School of Management
Erasmus University

Inhoudsopgave

| | | |
|-------------|---|-----------|
| I. | Voorwoord | 3 |
| II. | De Examencommissie BSc & MSc-opleidingen | 5 |
| | Takenpakket | 5 |
| | Samenstelling en werkwijze..... | 5 |
| | Secretariaat..... | 5 |
| | Output van de Examencommissie | 5 |
| III. | Uitoefening van de taken in 2008 | 7 |
| | 1. De Examencommissie als toezichthouder | 7 |
| | A. Het uitreiken van getuigschriften | 7 |
| | B. Het aanwijzen van examinatoren..... | 7 |
| | C. Kwaliteitsbewaking van tentamens en examens: het integraal toetsbeleid | 8 |
| | Toezicht masterscripties | 8 |
| | Het Tentamenservicepunt..... | 9 |
| | De Tentamenmonitor | 10 |
| | D. Fraudemaatregelen | 10 |
| | E. Toezicht op uitvoering van de examenregels | 11 |
| | F. Geschillenbeslechting | 11 |
| | 2. Regelgeving: de regels en richtlijnen en advisering over de OER | 12 |
| | 3. Besluiten in individuele gevallen..... | 13 |
| | Vrijstellingen | 13 |
| | Extra tentamenkansen | 13 |
| | M1-5 verklaringen..... | 14 |
| | Bindend studieadvies | 14 |
| | 4. Toelatingsbesluiten..... | 15 |
| | Toelating tot de premasterprogramma's | 15 |
| | Toelating tot de masteropleidingen | 15 |
| | De gastregeling | 16 |
| IV. | Vooruitblik..... | 17 |
| V. | Bijlagen | 17 |
| | Bijlage A. Takenpakket van de Examencommissie | 18 |
| | Bijlage B. Studentenaantallen per opleiding 2007 en 2008..... | 19 |
| | Bijlage C. Adviezen en Besluitenlijst 2008..... | 20 |
| | Bijlage D. Verslag advisering decaan inzake tuition fee waivers | 21 |
| | Bijlage E. Kort verslag fraudesymposium | 22 |
| | Bijlage F. Sampled monitoring format..... | 23 |

© Examencommissie BSc&MSc opleidingen,
Rotterdam School of Management, Erasmus University,
Rotterdam, februari 2009

Editor

mw.mr. C.M. Dirks – van den Broek
Secretaris van de Examencommissie BSc&MSc opleidingen
Rotterdam School of Management
Erasmus University
Burg. Oudlaan 50, kamer T5-41
Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
tel.: 010-4081895/2743
e-mail: EC@rsm.nl

I. Voorwoord

Dit is alweer het derde jaarverslag van de Examencommissie. Het is nog zoeken naar de beste vormgeving. Dit jaar hebben we gekozen voor een verslag aan de hand van het takenpakket van de commissie. In het wetsontwerp van 18 december 2008¹ wordt de Examencommissie ook wettelijk verplicht een jaarverslag in te dienen bij het instellingsbestuur of de decaan waarmee benadrukt wordt dat de Examencommissie een onafhankelijk opererend orgaan is binnen de universiteit. Wellicht worden dan ook specifieke eisen gesteld aan de opzet en inhoud van het jaarverslag.

Met genoegen kan ik mededelen dat het de Examencommissie in 2008 is gelukt haar bakens te verzetten van de meer procedurele en uitvoerende werkzaamheden naar toezichthoudende taken. Zo heeft de Examencommissie haar toetsbeleid in het voorjaar van 2008 gepubliceerd in de nota *Integraal toetsbeleid* en in goed overleg met de Opleidingsdirecteur heeft de Examencommissie de *excellence check* en *sampled monitoring* van de afstudeerexamens ingevoerd.

De Examencommissie heeft in 2008 veel energie gestoken in het voorlichten van staf en studenten over de toezichthoudende taak van de commissie. De Examencommissie is bij de vakgroepen op bezoek geweest en heeft aan de hand van het integraal toetsbeleid de bedoeling van de toezichthoudende taak uitgelegd. Ook de organisatie van een fraudesymposium heeft ertoe bijdragen dat staf en studenten geïnformeerd worden over de positie van de Examencommissie binnen de organisatie. Naar aanleiding van enthousiaste reacties heeft de Examencommissie besloten jaarlijks een symposium te organiseren rond een controversieel thema.

In dit verslag wordt nader ingegaan op genoemde ontwikkelingen in 2008. Daaruit zal blijken dat het eindpunt van de ingeslagen weg nog niet in zicht is. Er is veel in gang gezet maar er blijft nog veel te doen: de nota integraal toetsbeleid moet nog verder uitgewerkt worden, de uitvoering van de *excellence check* en de *sampled monitoring* is nog volop in ontwikkeling.

Dit verslag over 2008 is als volgt ingedeeld: allereerst wordt kort stilgestaan bij het takenpakket, de samenstelling en de werkwijze van de Examencommissie en vervolgens wordt verslag gedaan van de uitoefening van de kerntaken in kalenderjaar 2008. Het jaarverslag eindigt met een vooruitblik mede gelet op nieuwe ontwikkelingen.

Ik nodig u uit kennis te nemen van ons jaarverslag. Mocht u vragen of suggesties hebben dan vernemen wij die graag via ec@rsm.nl.

Met vriendelijke groet,

prof.dr.ing. T.W. Hardjono
Voorzitter

Maart 2009



¹Kamerstuk 2008-2009, 31821, Tweede Kamer. Voorstel van wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enige andere wetten onder meer in verband met de verbetering van het bestuur bij de instellingen voor hoger onderwijs, de collegegeldsystematiek en de rechtspositie van studenten (versterking besturing)

| leden | portefeuille |
|---|---|
| prof.dr.ing. T.W. Hardjono (voorzitter) | Getuigschriften van alle opleidingen, bewijzen van toelating, bindend studieadvies BScIBA |
| prof.dr. P.P.M.A.R. Heugens | MPhil, <i>excellence check</i> alle opleidingen |
| dr. R. Kuik | MScBA inclusief het General Management programma, <i>sampled monitoring</i> , master electives, internships |
| dr. J. van Rekom | BScBA cursusjaar 2 en 3, bachelor minors, tentamenmonitor, fraude |
| ir. A.J. Roodink | PTO |
| drs. W.M.J. Schauten | BScBA cursusjaar 1, toelating premasteropleidingen, bindend studieadvies BScBA, fraude |
| vacature | BScIBA |

| Secretariaat | taak |
|---|--|
| mr. C.M. Dirks-van den Broek (secretaris) | Hoofd van de afdeling; BA-, MPhil- en PTO- opleidingen, premastertoelating |
| mr. I.M. van Essen (adjunct-secretaris) | Alle zaken op het gebied van de BScIBA- en MScIM-opleiding |
| drs. A.M. Schey (adjunct-secretaris) | Bewijzen van toelating; toelating gastregeling; <i>tuition fee waivers</i> ; EC-vergaderingen; fraudezaken |
| drs. A.I.S. Accord (secretaresse) | Alle onderwerpen van alle opleidingen |
| G.M. den Bakker (secretaresse) | BA-opleiding; vrijstellingen |
| drs. I.T.T. Przewoźna (secretaresse) | IBA-, MPhil- en MScIM-opleiding |
| drs. A.W.M. Berndsen | Afhandeling premastertoelatingen; tentamenmonitor |



II. De Examencommissie BSc & MSc-opleidingen

Takenpakket

De Examencommissie heeft een breed takenpakket op het gebied van tentamens en examens. De taken van Examencommissies zijn gebaseerd op de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). In bijlage A. staan de taken opgesomd.

De decaan heeft de Examencommissie ingesteld ten behoeve van de door de overheid bekostigde BSc- en MSc-opleidingen van de RSM. In bijlage B. staan de opleidingen waarover de Examencommissie bevoegd is. Tevens staat per opleiding het aantal studenten aangegeven. In 2008 ging het totaal om bijna 7000 studenten.

Samenstelling en werkwijze

De Examencommissie bestaat uit 7 leden van het wetenschappelijk personeel. De leden zijn benoemd door de decaan. In 2008 hebben twee leden afscheid genomen van de Examencommissie: prof.dr. H.J. Oppelland vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en prof.dr. A. de Jong vanwege andere werkzaamheden binnen zijn vakgroep. Professor De Jong is opgevolgd door prof.dr. P.P.M.A.R. Heugens. Voor professor Oppelland is nog geen vervanger benoemd.

De Examencommissie stelt het beleid en de algemene regels vast in gezamenlijkheid tijdens de maandelijkse vergadering. De taken zijn verdeeld in portefeuilles. Als portefeuillehouder is een commissielid verantwoordelijk voor de afhandeling van de dagelijkse gang van zaken van zijn portefeuille.

De portefeuilles zijn ingedeeld primair op basis van de opleidingen. Daarnaast zijn de taken die niet aan een opleiding gebonden zijn zoals het kwaliteitsbeleid en het fraudebeleid aan enkele portefeuilles toegevoegd. De portefeuille van de heer Oppelland is vooralsnog verdeeld over verschillende portefeuillehouders.

Secretariaat

De Examencommissie wordt ambtelijk ondersteund door een secretariaat. Het secretariaat bereidt de vergaderingen en de besluitvorming van de commissie voor en voert de besluiten uit.

Ook binnen het secretariaat zijn de taken onderling verdeeld. Naast ondersteuning van de Examencommissie bereidt het secretariaat ook de adviezen voor van de decaan met betrekking tot te verlenen *tuition fee waivers*. In de bijlagen is het verslag met betrekking tot de *tuition fee waivers* opgenomen. Omdat de *tuition fee waivers* net als studiebeurzen een *marketing tool* zijn, zal deze taak in de loop van 2009 overgeheveld worden naar het Admissions Office van de Onderwijsdirectie.

In 2008 is de heer drs. A.W.M. Berndsen tijdelijk aan het secretariaat van de Examencommissie toegevoegd met het oog op de afhandeling van de toelating van premasterstudenten en het voorbereiden van de tentamenmonitor.

Output van de Examencommissie

In de tabel op de volgende bladzijde staat de productie van de Examencommissie over het jaar 2008 en eerdere jaren kort weergegeven. In de paragrafen hierna wordt per taakonderdeel een toelichting gegeven.

| | 2006 | 2007 | 2008 |
|--|-------------|-------------|-------------|
| Aantal vergaderingen | | | |
| Plenaire vergaderingen Examencommissie: | 10 | 10 | 9 |
| Voorzittersoverleg: | 4 | 3 | 3 |
| Verstreckte getuigschriften | | | |
| BScBA | 341 | 482 | 429 |
| BScIBA | 214 | 180 | 250 |
| MScBA | 850 | 813 | 902 |
| MScBA Double degree | | 2 | 14 |
| MScIBA | 44 | 43 | 26 |
| MScIM | | | 28 |
| PTO | 77 | 82 | 88 |
| drs. bedrijfskunde | | 80 | 0 |
| MPhil | | 10 | 3 |
| Totaal | 1526 | 1692 | 1740 |
| Examenbevoegdheidsverklaringen | | | |
| Totaal | | | 157 |
| Fraudezaken | | | |
| BScBA | 58 | 40 | 33 |
| BScIBA | 74 | 21 | 29 |
| MScBA | 2 | 2 | 3 |
| PTO | | | 4 |
| MScIBA/MScIM | 3 | 0 | 0 |
| MPhil | | | 1 |
| Totaal | 137 | 63 | 70 |
| Ingekomen post (*) | | | |
| BA | 1187 | 1158 | 1190 |
| IBA: | 872 | 588 | 481 |
| PTO | | 32 | 36 |
| MPhil | | 34 | 20 |
| Totaal | 2059 | 1812 | 1727 |
| Verstuurde post (*) | | | |
| BA | 1080 | 1225 | 933 |
| IBA | 886 | 606 | 425 |
| PTO | | 33 | 40 |
| MPhil | | 34 | 20 |
| Totaal | 1966 | 1898 | 1418 |
| Beroepen | | | |
| BA | 21 | 27 | 17 |
| IBA | 67 | 45 | 34 |
| Totaal | 88 | 72 | 51 |
| toegelaten en feitelijk ingeschreven premasterstudenten | | | |
| Nederlandstalig | 350 | 147 | 119 |
| Engelstalig | 80 | 60 | 34 |
| Totaal | 430 | 207 | 153 |
| Verstreckte bewijzen van toelating | | | |
| MScBA interne doorstroom | 650 | 954 | 908 |
| MScBA extern rechtstreeks | | 144 | 100 |
| MScIBA (IM-CEMS) | 50 | 53 | 51 |
| MScBA GM programme foundation year | 40 | 56 | 49 |
| MScBA GM programme concentration year | nvt | 34 | 34 |
| Totaal | 740 | 1241 | 1142 |

* niet inbegrepen zijn de grootschalige standaardbesluiten zoals bewijzen van toelating voor doorstromers, tussentijdse studieadviezen, bindend studieadviezen e.d. noch e-mails

III. Uitoefening van de taken in 2008

1. De Examencommissie als toezichthouder

A. Het uitreiken van getuigschriften

Volgens de wet stelt de examencommissie vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling (OER) stelt ten aanzien van de kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van de graad bachelor of master². Ten bewijze dat aan de eisen is voldaan wordt het getuigschrift uitgereikt. Bij het getuigschrift wordt een cijferlijst uitgereikt en tevens een diplomasupplement. De voorzitter van de Examencommissie ondertekent deze drie documenten. In 2008 heeft de Examencommissie **1740** getuigschriften uitgereikt en evenzoveel cijferlijsten en diplomasupplementen.

In 2008 is het aantal double degree getuigschriften flink gestegen. Dit zijn MScBA getuigschriften die op basis van het 'Double Master Degree in Management' programma worden uitgereikt. Dit programma is een samenwerkingsverband tussen de RSM, de ESADE, de Università Commerciale Luigi Bocconi, de Groupe HEC en de University St.Gallen. RSM studenten volgen hun reguliere masterprogramma hier en doen één jaar op een van de partneruniversiteiten en verkrijgen zo twee master diploma's. Omgekeerd volgen studenten van de partnerscholen het masterprogramma van de RSM en doen één jaar aan hun eigen universiteit en verkrijgen op deze wijze ook twee master diploma's. De 14 getuigschriften in het overzicht zijn de getuigschriften die zijn uitgereikt aan studenten van de partnerscholen.

Het waarborgen van het civiel effect van het getuigschrift behoort tot de kerntaken van de Examencommissie. De kwaliteitsborging van het examen en daarmee de getuigschriften is nader uitgewerkt in het integraal toetsbeleid. In paragraaf C. wordt hier verder op ingegaan.

B. Het aanwijzen van examinatoren

De Examencommissie wijst de examinatoren aan. In de Regels en Richtlijnen heeft de Examencommissie bepaald dat de leden van de wetenschappelijke staf (hoogleraren en universitaire (hoofd)docenten) examinator zijn voor de door hen verzorgde onderwijsseenheden³. Andere leden van het wetenschappelijk personeel zoals bijvoorbeeld aio's zijn dus niet 'automatisch' examenbevoegd. Indien een aio of een andere deskundige van buiten de RSM tentamens wil afnemen en beoordelen moet de Examencommissie hem examenbevoegd verklaren. In geval het een aio betreft zal de Examencommissie altijd advies inwinnen bij de betrokken promotor.

In geval een deskundige van buiten de RSM tijdelijk examenbevoegd verklaard wil worden bijvoorbeeld om *eenmalig* zitting te hebben in een afstudeercommissie, dan toetst de Examencommissie of de persoon in kwestie in principe voldoet aan de eisen om als lid van het wetenschappelijk personeel bij de RSM aangesteld te kunnen worden: minimaal is vereist een afgeronde universitaire opleiding en bij voorkeur ook een afgeronde promotie of in ieder geval ervaring in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

Indien een deskundige van buiten de RSM *tijdelijk* onderwijs geeft en tentamens opstelt, afneemt en beoordeelt, dan moet voldaan worden aan de volgende eisen:

- universitair niveau (minimaal drs., master of gelijkwaardig en promotie of anderszins bekend met het doen van wetenschappelijk onderzoek);
- gastvrijheidsovereenkomst of tijdelijke aanstelling bij de RSM;
- incorporatie in een vakgroep voor de duur van de gastvrijheidsovereenkomst/aanstelling.

In 2008 heeft de Examencommissie **157** examenbevoegdheidsverklaringen verstrekt. Het gros van deze verklaringen had betrekking op een *eenmalige* deelname van een aio aan een afstudeercommissie van een masteropleiding. Hierbij kan opgemerkt worden dat er 3 aio's zijn die 10

² Zie artikel 7.11, tweede lid, WHW

³ Zie artikel 1.4 van de R&R van alle opleidingen

keer of vaker zijn ingezet als lid van een afstudeercommissie. In 33 gevallen ging het om een examenbevoegdheidsverklaring van een externe deskundige.

De Examencommissie heeft in haar nota *Integraal toetsbeleid*⁴ expliciet aangegeven dat zij de examenbevoegdheid van een docent kan intrekken bij wijze van uiterste maatregel in geval van gebleken aanhoudend disfunctioneren met betrekking tot het toetsen. Uiteraard zal de Examencommissie hiertoe niet overgaan dan na gesprekken met de betrokken docent en diens leidinggevende en na redelijke mogelijkheden geboden te hebben om het functioneren te verbeteren. De Examencommissie heeft nog geen gebruik gemaakt van deze maatregel.

C. Kwaliteitsbewaking van tentamens en examens: het integraal toetsbeleid

Eén van de kerntaken van de Examencommissie is het toezien op de kwaliteit van de tentamens en examens van de opleidingen. In 2008 heeft de Examencommissie de nota *Integraal toetsbeleid* gepubliceerd en verspreid binnen de universiteit. In deze nota heeft de Examencommissie vastgelegd langs welke lijnen zij de kwaliteit van toetsing en examinering wil bevorderen en bewaken.

Met het oog op het creëren van een draagvlak voor het toetsbeleid heeft de Examencommissie in alle vakgroepen het integraal toetsbeleid toegelicht. Mede op basis van de reacties van de vakgroepen zal het integraal toetsbeleid verder uitgewerkt worden. Enkele onderdelen van het toetsbeleid zijn inmiddels op de rails gezet met name op het gebied van het afstudeerexamen.

Toezicht masterscripties

De Examencommissie ziet het afstudeerexamen als hét moment om te controleren of een student voldoet aan het gewenste niveau. Daarom heeft de Examencommissie ervoor gekozen hier extra aandacht aan te besteden. Allereerst is een procedure ontworpen om de afstudeerexamens steekproefsgewijs te controleren of wordt voldaan aan de beschreven leerdoelen en procedureregels: de *sampled monitoring*. Verder heeft de Examencommissie een *excellence check* ingevoerd. Indien een afstudeercommissie de scriptie mogelijk met een 9 wil gaan beoordelen, dient deze scriptie voorgelegd te worden aan de *Council for Distinction Mark*. Een negatieve beoordeling door deze Council heeft als consequentie dat het cijfer niet hoger dan een 8.5 mag zijn. Tenslotte houdt de Examencommissie toezicht op de samenstelling van een afstudeercommissie en op de aanwezigheid tijdens de afstudeersessie.

Sampled monitoring

In overleg met de Opleidingsdirectie heeft de Examencommissie ervoor gekozen af te stappen van een afstudeercommissie met een tweede meelezer en een *dual quality check* in te voeren. De reden om hiervoor te kiezen was tweërlei. Enerzijds was er veel onvrede over het tweede meelezerschap omdat tweede meelezers zich vaak machteloos voelden als zij het niet eens waren met de coach en de eerste meelezer waardoor het animo om als tweede meelezer te fungeren vaak niet groot was. Anderzijds was er onvoldoende zicht op het niveau van de scripties van de verschillende *Master Programmes*. De Examencommissie als getuigschriftuitreikend en toezichhoudend orgaan is in bijzondere mate betrokken bij het afstudeerproces. De scriptie is hét moment om te controleren of de student voldoende niveau heeft bereikt om voor een getuigschrift van de opleiding in aanmerking te kunnen komen. Besloten is dat door of namens de Examencommissie scripties steekproefsgewijs deskundig en objectief gemonitord worden. Doelstelling van het monitoren van de masterscripties is dat het voor de Examencommissie transparant wordt hoe de (docenten in de) opleidingen omgaan met het beoordelen van scripties teneinde een oordeel te kunnen vormen over de kwaliteit van de Master theses inclusief de verdediging bij de MSc-opleidingen. De Examencommissie is geïnteresseerd in antwoorden op de vragen zoals (a) welke elementen worden er in de discussie/beoordeling betrokken, (b) spoort dat met de als richtlijn geldende beoordelingsmatrix, (c) biedt die matrix houvast bij het oordelen over de kwaliteit van het werk, (d) wat zijn de belangrijkste kwaliteitsdimensies die in beoordelingen worden betrokken?

De Examencommissie streeft ernaar ongeveer 10% van de afstudeerexamens te laten screenen door externe deskundigen. In 2008 heeft emeritus hoogleraar prof.dr. H. Oppelland in opdracht van de Examencommissie de *sampled monitoring* uitgevoerd. Hij heeft daartoe in de maanden juni, september en december totaal 39 afstudeersessies bijgewoond. In oktober heeft de heer Oppelland

⁴ nota van de Examencommissie d.d. 12 februari 2008

een tussentijds verslag opgesteld. Naar aanleiding van dit verslag zijn al wat kleine processuele verbeterpunten gesignaleerd maar voor het overige is de procedure nog onvoldoende uitgekristalliseerd om al conclusies te kunnen trekken. Wel is aan de hand van het eerste verslag een voorlopig format opgesteld op basis waarvan het afstudeerexamen wordt gescreend. Dit format alsmede de beoordelingsmatrix zijn als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Excellence check

Naast de invoering van de *sampled monitoring* heeft de Examencommissie besloten dat scripties die waarschijnlijk met een 9.0 of hoger beoordeeld gaan worden vooraf voorgelegd worden aan een *Council for Distinction Mark* om te beoordelen of de scriptie inderdaad dat niveau heeft. Deze procedure is vergelijkbaar met die van het *judicium cum laude* voor een promotie. In deze *Council for Distinction Mark* zitten leden van de wetenschappelijke staf op hoogleraarniveau van de verschillende vakgebieden van de opleiding. De volgende leden hebben in deze commissie zitting:

- Prof.dr. B.M. Balk
- Prof.dr.ing. F.A.J. van den Bosch
- Prof. dr. F. Hartmann
- Prof.dr. G.W.J. Hendrikse
- Prof.dr. P.P.M.A.R. Heugens (voorzitter)
- Prof.dr. A. de Jong
- Prof.dr.ir. H.W.G.M. van Heck
- Prof.dr. R.J.M. van Tulder
- Prof.dr.ir. B. Wierenga

Sinds juni 2008 zijn 31 scripties door deze commissie beoordeeld. In 3 gevallen is het oordeel negatief geweest.

Toezicht samenstelling afstudeercommissies en aanwezigheid van de leden bij het afstuderen

Via de Examenadministratie wordt de Examencommissie op de hoogte gehouden over de samenstelling van de afstudeercommissies en over de opkomst van de leden van afstudeercommissies tijdens de afstudeersessies.

Indien de samenstelling van een afstudeercommissie niet voldoet aan het examenreglement bijvoorbeeld omdat één van de leden niet examenbevoegd blijkt te zijn, dan kan de Examencommissie beoordelen of die examenbevoegdheid alsnog verleend kan worden of dat de persoon in kwestie vervangen moet worden.

Het komt voor dat leden van de afstudeercommissie door overmacht verhinderd zijn om deel te nemen aan het afstudeerexamen. Betrokkene moet in dat geval zelf voor vervanging zorgen of indien dat onmogelijk is diens vakgroep. De Examencommissie controleert of dit daadwerkelijk gebeurt. Bij de 1000 afstudeerexamens die de Examencommissie heeft gecontroleerd hebben 75 personen zich laten vervangen door een vakgroepgenoot. In totaal zijn er 17 personen die niet aanwezig waren en zich ook niet hebben laten vervangen. In geen van de gevallen ging het om de coach. Van 6 van de 17 is de reden voor afwezigheid niet bekend.

Het Tentamenservicepunt

Deskundigheidsbevordering en scholing van het wetenschappelijk personeel met betrekking tot het opstellen van goede toetsen is een wezenlijk onderdeel van kwaliteitsborging van toetsing. Sinds het jaar 2000 kunnen docenten van de faculteit ondersteuning op maat krijgen op het gebied van tentamenconstructie bij het Onderwijskundig Expertisecentrum Rotterdam (OECR). Doel is dat docenten hier terecht kunnen met vragen die zij tegenkomen bij het maken van tentamens, het maken van een scoringsvoorschrift, het bepalen van de cesuur, het evalueren van tentamenvragen, het instrueren van nakijk-assistenten en dergelijke. Scholing op het gebied van toetsen en beoordelen dient structureel ingebed te zijn in het personeelsbeleid van de vakgroepen. De docenten krijgen zowel mondeling als schriftelijk feedback van het OECR. In 2008 is het Tentamenservicepunt bij 21 tentamens benut.

De Tentamenmonitor

In 2001 heeft de Examencommissie samen met het OECR een tentamenmonitorsysteem opgesteld. Dit monitorsysteem is een tool voor de Examencommissie om informatie over de afgenomen tentamens te krijgen met het oog op de kwaliteitsbewaking. Na elk trimester worden de tentamens doorgelicht, voornamelijk alleen de bachelortentamens. Naast meetbare factoren als rendementen, gemiddelden, cesuurbepaling, betrouwbaarheidsfactoren (bij m.c.-tentamens) worden ook gegevens opgenomen zoals de wijze waarop het cijfer bepaald wordt, hoe het vak getentamineerd wordt en de studentenevaluaties. De Examencommissie gaat terughoudend om met de gegevens van de tentamenmonitor. Op grond van de monitorgegevens kan niet vastgesteld worden of een tentamen aan de maat is of niet. Wél kunnen bepaalde uitkomsten aanleiding geven voor een nader onderzoek. Doorgaans betekent dat in eerste instantie een gesprek met de betreffende examinator. Een dergelijk gesprek is niet gericht op een beoordeling van de docent maar eerder op informatieverschaffing ten behoeve van de Examencommissie. Alle examinatoren worden geïnformeerd over de gegevens van hun vak.

In 2008 is de tentamenmonitor tweemaal geagendeerd. In maart zijn de tentamens van het derde trimester en de augustus herkansingen van het studiejaar 2006-2007 besproken. Door gebrek aan capaciteit is de tentamenmonitor van het 3^e trimester later dan bedoeld verschenen waardoor het weinig zinvol was om docenten nog daarop aan te spreken. De Examencommissie heeft naar aanleiding van de monitor de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Een tentamenmonitor moet kort na de uitslag van de tentamens besproken worden. De procedure moet daarop aangepast worden;
- Van de meeste mc-tentamens is er maar 1 versie. Dit kan aanleiding geven tot "gelegenheidsfraude". Er wordt voorgesteld om van de docenten (minimaal) 2 versies van een tentamen te verlangen;
- Er dient meer gefocust te worden op de formulering van de tentamenvragen door bijvoorbeeld een docent-collega te raadplegen;
- De Examencommissie zal een nader onderzoek laten verrichten naar de wijze waarop docenten de cesuur vaststellen;
- Sommige tentamens bevatten terugkerende vragen uit vorige tentamens. De Examencommissie zal hierover richtlijnen gaan opstellen.

De portefeuillehouders Schauten en Van Rekom hebben vervolgens enkele docenten benaderd naar aanleiding van deze tentamenmonitor.

In september zijn het eerste en tweede trimester van het studiejaar 2007-2008 besproken. Deze tentamenmonitor is qua inhoud en vormgeving iets aangepast opdat het opstellen van de monitor minder tijd vergt. Dit nieuwe format van de *Quickscan* is door de Examencommissie goedgekeurd. Daarnaast heeft de Examencommissie besloten dat de *Quickscan* rechtstreeks naar de portefeuillehouders wordt gestuurd opdat zij meteen tot actie kunnen overgaan indien de scan daartoe aanleiding geeft. De portefeuillehouders moeten achteraf rapporteren. Verder heeft de Examencommissie besloten de scan uit te breiden naar open vragen tentamens.

In het kader van de tentamenmonitor heeft de Examencommissie ook uitvoerig aandacht besteed aan het BScIBA-vak *Foundations of Finance & Accounting*. De Examencommissie heeft van veel studenten en ouders van studenten klachten ontvangen vooral over de herkansing. Naar aanleiding van de klachten heeft de Examencommissie met de Onderwijsdirecteur en de betrokken docenten en vakgroepvoorzitters gesproken. Besloten is het vak en de Nederlandstalige variant van het vak in de BScBA-opleiding door een externe deskundige te laten beoordelen. Het advies van de externe deskundige is grotendeels overgenomen en aan de betrokken vakgroepvoorzitters overhandigd. Een en ander moet resulteren in een gewijzigde opzet van beide vakken en een extra workshop voor recidivisten.

D. Fraudemaatregelen

De Examencommissie kan op grond van artikel 7.12, lid 4 van de WHW maatregelen treffen in geval van fraude⁵. In onderstaand grafiek staan de getroffen maatregelen per student over de afgelopen 3

⁵ De examencommissie stelt regels vast met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de tentamens en met betrekking tot de in dat verband te nemen maatregelen. Die maatregelen kunnen inhouden dat in het geval van fraude door een student door de examencommissie, gedurende een door de examencommissie te bepalen termijn van ten hoogste één jaar, aan die student het recht wordt ontnomen een of meer daarbij aan te wijzen tentamens of examens aan de instelling af te leggen.

jaar. Allereerst valt op dat bij een schriftelijk tentamen de fraude bestaat uit het voorhanden hebben van een mobiel. De regel is dat het mobieltje niet ingeschakeld is en dat het buiten handbereik is. Er blijken telkens weer studenten te zijn die het mobieltje toch binnen handbereik hebben. In geen van de gevallen is geconstateerd dat gebruik is gemaakt van het mobieltje. Wat ook opvalt is dat plagiaat vooral bij bepaalde vakken voorkomt: het eerstejaars BScBA-vak *Inleiding Bedrijfskunde* (18 gevallen in 2008) en het tweedejaarsvak BScIBA-vak *Foundations of Business Law* (23 gevallen in 2008).

| | 2006 | 2007 | 2008 | | | | | | totaal |
|-------------------------------------|--------|--------|-------|--------|-------|-----|-------|-------|--------|
| | totaal | totaal | BScBA | BScIBA | MScBA | PTO | MScIM | MPhil | |
| aantal studenten | 137 | 63 | 33 | 29 | 3 | 4 | 0 | 1 | 70 |
| <i>soort toets</i> | | | | | | | | | |
| groepswerkstuk | 34 | 8 | 17 | | | | | 1 | 18 |
| individueel werkstuk | 20 | 24 | 1 | 23 | | 4 | | | 28 |
| schriftelijk tentamen | 80 | 31 | 15 | 6 | 3 | | | | 24 |
| scriptie | 3 | 0 | | | | | | | 0 |
| <i>soort fraude</i> | | | | | | | | | |
| plagiat | 54 | 32 | 17 | 23 | | 4 | | 1 | 45 |
| spieken | 16 | 18 | 3 | 2 | | | | | 5 |
| mobiel | 64 | 8 | 11 | 4 | 2 | | | | 17 |
| grafische rekenmachine | 3 | 5 | | | | | | | 0 |
| anders | | | 2 | | 1 | | | | 3 |
| <i>maatregel</i> | | | | | | | | | |
| geen | 9 | 2 | | 6 | | | | | 6 |
| berisping | 65 | 19 | 16 | 4 | 3 | 2 | | | 25 |
| cijfer ongeldig | 14 | 38 | | 7 | | | | | 7 |
| cijfer ongeldig, uitsluiting 1 jaar | 48 | 7 | 17 | 12 | | 2 | | 1 | 32 |
| nog in behandeling | 0 | 1 | | | | | | | 0 |

Binnen en buiten de universitaire gemeenschap wordt verondersteld dat er veel gefraudeerd wordt en dat de straffen laag zijn. Om meer inzichtelijk te maken wat speelt bij frauderen en het bestraffen ervan heeft de Examencommissie in samenwerking met het RISBO in het najaar van 2008 een fraudesymposium georganiseerd voor studenten en staf van de RSM. Ook de voorzitters van de andere examencommissie van de EUR waren uitgenodigd en enkele medewerkers van het bestuursgebouw die regelmatig met dit onderwerp te maken hebben. In de bijlage wordt verslag gedaan van dit symposium.

E. Toezicht op uitvoering van de examenregels

De Examencommissie heeft de taak erop toe te zien dat de examenregels goed worden uitgevoerd en indien nodig afwijking van de regels toe te staan op basis van de hardheidsclausule.

De Examencommissie heeft de hardheidsclausule in de volgende gevallen toegepast:

- in het kader van het bindend studieadvies voor wat betreft het vak *Foundations of Finance & Accounting* vanwege het grote aantal klachten in combinatie met een laag slagingspercentage. Zie verder paragraaf 3;
- de toepassing van de doorstroomregel naar de masteropleiding indien een student door een gebrek aan studieaanbod een grote studievertraging zou ondervinden. Zie verder paragraaf 4;
- de toepassing van de gastregeling met het oog op studenten die nét niet aan de doorstroomnorm voldoen maar wel al voldoende kennis hebben om de keuzevakken van de masteropleiding te kunnen volgen. Zie verder paragraaf 4.

F. Geschillenbeslechting

Studenten kunnen in beroep gaan tegen beslissingen van examinatoren en de examencommissie. De procedure is geregeld in de wet, artikel 7.60 e.v. WHW. Een beroep dient binnen 4 weken na het besluit te worden ingesteld bij het College van Beroep voor de Examens van de Erasmus Universiteit (CBE). Deze rechtsgang is een administratief beroep als bedoeld in artikel 1:5 lid 2 van de Algemene

wet bestuursrecht (Awb). Het CBE beperkt zich tot een rechtmatigheidstoetsing. Er wordt getoetst aan zowel het geschreven⁶ als het ongeschreven recht⁷.

Het merendeel van de beroepen van de IBA-studenten is ook dit jaar weer gericht tegen het negatief bindend studieadvies. De reden waarom zoveel IBA-studenten hiertegen in beroep gaan is vooral te verklaren uit het feit dat de helft van de IBA-studenten niet de Nederlandse taal machtig is. Daardoor kunnen zij moeilijk naar een andere studie overstappen na een negatief bindend studieadvies. Zij hebben dus een groter belang bij het terugdraaien van het besluit dan Nederlandstalige studenten. Geen van de beroepen is gegrond verklaard. In onderstaand grafiek staan de beroepen naar onderwerp en uitkomst gespecificeerd. Ter vergelijking zijn de aantallen van 2007 ook weergegeven.

Overzicht beroepen 2007 en 2008

| Beroepen | 2007 | | 2008 | |
|---|-----------|-----------|-----------|-----------|
| | BA | IBA | BA | IBA |
| onderwerp | | | | |
| afwijzing toelating BScIBA ⁸ | | 3 | | |
| afwijzing premaster NL | 3 | | 4 | |
| afwijzing premaster ENG | | 4 | | 1 |
| afwijzing toelating MScBA | 9 | | 6 | |
| afwijzing toelating MScGM | 1 | | 2 | |
| negatief bsa | 3 | 27 | 3 | 23 |
| afwijzing registratie cijfer | | 8 | | |
| afwijzing verkort Research Project | | 1 | | 10 |
| plagiaat | 2 | | | |
| afwijzing vrijstellingen | 6 | | 2 | |
| afwijzing extra tentamenkans | 2 | 1 | | |
| afwijzing herbeoordeling | 2 | 1 | | |
| totaal | 27 | 45 | 17 | 34 |
| afloop beroep | | | | |
| ingetrokken | 8 | 11 | 4 | 4 |
| geschikt | 10 | 19 | 13 | 23 |
| niet-ontvankelijk | 5 | 3 | | |
| ongegrond | 4 | 11 | | 6 |
| gegrond | | 1 | | |
| Nog niet afgerond | | | | 1 |

2. Regelgeving: de regels en richtlijnen en advisering over de OER

De Examencommissie heeft regelgevende bevoegdheid. De commissie kan orderegels stellen en richtlijnen en aanwijzingen geven aan de examinatoren. Dit heeft zijn beslag in de Regels en Richtlijnen waarin onderwerpen zijn geregeld als fraude, zak/slaag-regeling, 'cum laude'-regeling, compensatieregelingen, aanmelding voor tentamens, tentamennabesprekingen, de samenstelling van afstudeercommissies. De belangrijkste wijzigingen die de Examencommissie in 2008 heeft doorgevoerd betreffen de samenstelling van de afstudeercommissies⁹ en de afschaffing van judicia anders dan cum laude.

Daarnaast adviseert de Examencommissie de decaan ten aanzien van het vaststellen van de Onderwijs- en Examenregeling (OER) voor iedere opleiding. De Examencommissie kan ook zelfstandig voorstellen doen tot wijziging van de Onderwijs en Examenregelingen. De belangrijkste wijzigingen die de Examencommissie heeft geadviseerd in 2008 betroffen de aanscherping doorstroom bachelor naar master (invoering van de harde knip), de vernieuwing van de

⁶ Bijvoorbeeld de WHW, de OER en de in de Awb opgenomen algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

⁷ Bijvoorbeeld ongeschreven algemene beginselen van behoorlijk bestuur en andere algemene rechtsbeginselen.

⁸ Deze beroepen worden m.i.v. 2008 behandeld door de selectiecommissie en niet door de examencommissie

⁹ In overleg met de Opleidingsdirectie heeft de Examencommissie ervoor gekozen af te stappen van een afstudeercommissie met een tweede meelezer en een *dual quality check* in te voeren.

bacheloropleidingen in het kader van “Boost the Bachelor” en de invoering van de campusbrede minoren en de stage.

In de OER-en van de masteropleidingen is er niet veel gewijzigd. Vermeldenswaard is de stage die uit het MScIM-programma is geschrappt. Deze stage blijft echter wel een verplicht onderdeel van het CEMS-programma. Tevens is de doorstroomregeling van het *foundation year* naar het *specialization year* van de MScGM aangepast aan de doorstroomregelingen van de MScBA en MScIM opleidingen. Bij de PTO-opleiding wordt een nieuw vak in het premaster programma opgenomen.

De Examencommissie heeft geen voorstel ingediend tot afschaffing van de mogelijkheid tot het herkansen van een voldoende afgelegd tentamen hoewel hiertoe wel door de Opleidingscommissie was aangedrongen. Naar het oordeel van de Examencommissie waren er geen zwaarwegende argumenten om dit voorstel over te nemen.

3. Besluiten in individuele gevallen

In de Onderwijs- en Examenregelingen (de OER) van de verschillende opleidingen is in diverse artikelen vastgelegd dat de Examencommissie in bepaalde gevallen kan toestaan dat van de regels wordt afgeweken. Het gaat om het verlenen van ontheffing van de OER in individuele gevallen wegens persoonlijke omstandigheden of op grond van de hardheidsclausule (indien een regel in een individueel geval tot een onredelijk gevolg leidt) of om andere specifieke redenen. Enkele voorbeelden zijn: het verlenen van vrijstellingen voor vakken, het verlenen van extra en/of versnelde tentamenkansen, het op een aangepaste wijze afleggen van tentamens wegens een functiestoornis, de aanpassing van de norm van het bindend studieadvies in geval van persoonlijke omstandigheden, het verlenen van doorstroom naar de Masteropleiding in geval van persoonlijke omstandigheden of hardheid, en ook het verlenen van toestemming tot het volgen van externe (keuze)vakken, de toelating tot de premasterprogramma's t.b.v. de masteropleiding, de tussentijdse adviezen in het kader van het bindend studieadvies, het vaststellen van een vrij masterprogramma, etc. Het gros van de inkomende en uitgaande post van de Examencommissie heeft hierop betrekking. Hieronder wordt verslag gedaan over de belangrijkste onderwerpen. De toelatingsbeschikkingen worden in het volgende hoofdstuk behandeld bij de uitgifte van de bewijzen van toelating.

Vrijstellingen

In de meeste examenregelingen is vastgelegd dat de Examencommissie vrijstellingen kan verlenen op basis van elders verworven kennis en vaardigheden. Echter in de regeling van de premasterprogramma's en de masterregelingen is vastgelegd dat geen vrijstellingen worden verleend. Bij de toelating tot deze programma's van studenten van buiten de RSM wordt al rekening gehouden met een brede aansluitende vooropleiding en daarenboven zijn deze programma's zo kort en specifiek dat het verlenen van vrijstellingen niet in de rede ligt.

In de bacheloropleidingen worden wel vrijstellingen verleend. Met de invoering van het bindend studieadvies komt het vaak voor dat studenten na een afwijzend advies overstappen naar een gelijkende opleiding. In 2008 zijn 11 studenten van de IBA-opleiding naar de BA-opleiding overgestapt na een negatief bindend studieadvies. Ongeveer 30 studenten van een Economische opleiding zijn naar de BA-opleiding overgestapt en 5 studenten met een andere universitaire vooropleiding zijn naar BA overgestapt. In totaal hebben deze **46** studenten gemiddeld bijna 13 erts van het BScBA-programma vrijgesteld gekregen.

De overstap na een afwijzend bindend studieadvies naar de IBA-bacheloropleiding komt niet vaak voor omdat de kandidaten voor deze opleiding individueel geselecteerd worden. Wel worden vrijstellingen aangevraagd door vooral studenten met een buitenlandse vooropleiding. In totaal hebben **27** IBA-studenten een vrijstelling aangevraagd aan wie 53 vrijstellingen zijn verleend en 19 geweigerd.

Extra tentamenkansen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen studenten een extra tentamenkans aanvragen met het oog op bijzondere omstandigheden zoals langdurige ziekte maar ook als de hele studie is afgerond op één vak na waardoor het afstuderen ernstig vertraagd dreigt te worden.

In 2008 hebben **352** studenten een verzoek voor een extra kans ingediend: 114 IBA studenten en 238 BA studenten. Speciale vermelding hierbij verdient het tentamen *Financial Accounting* BAD06/BKB0031 op 25 maart 2008. Op die dag was het verkeer in het hele land lamgelegd door sneeuwval. Dit heeft geleid tot 247 verzoeken (73 IBA- en 174 BA-studenten) om een extra kans. In april hebben deze studenten een extra kans toegewezen gekregen.

M1-5 verklaringen

Studenten met tijdelijke of structurele vormen van functiebeperking (bijvoorbeeld dyslexie of diabetes) kunnen voor de duur van deze beperking binnen redelijke grenzen gebruik maken van bijzondere faciliteiten. Deze faciliteiten, waaronder aanpassing van tentamenvoorzieningen, moeten ertoe bijdragen dat studenten met een functiebeperking een gelijke kans op studiesucces hebben. Een belangrijke faciliteit is het doen van tentamens met een half uur extra tentamentijd in een aparte ruimte: lokaal M1-5. In 2008 heeft de Examencommissie **43** M1-5 verklaringen verstrekt: 33 BA- en 10 IBA-studenten.

Bindend studieadvies

De Examencommissie speelt een belangrijke rol in het kader van het bindend studieadvies. Vastgelegd is dat de Examencommissie aan alle studenten van het eerste cursusjaar driemaal per jaar een zogenaamd tussentijds advies geeft. Aan het einde van het studiejaar volgt het definitieve advies van de decaan. Dit definitieve advies wordt voorbereid door de Examencommissie in samenwerking met de studieadviseurs. De Examencommissie bepaalt ieder studiejaar welke studenten ontheffing van de norm krijgen op basis van *persoonlijke omstandigheden*. Daartoe worden de individuele dossiers in augustus besproken met de studieadviseurs en studentendecanen.

Dit jaar waren de vergaderingen noodzakelijkerwijs laat in de maand augustus gepland wegens het tijdstip van bekendmaking van de cijfers. Voor het secretariaat van de Examencommissie is dit tijdstip niet goed werkbaar gelet op het feit dat de brieven met een aangepaste norm nog dezelfde week op de deurmat van de student moet liggen. In dezelfde week heeft het secretariaat het ook heel druk met het verwerken van aanmeldingen voor de premasteropleidingen, verstrekken toelatingbewijzen, verlenen *tuition fee waivers* en dergelijke. Volgend jaar moet getracht worden het tijdstip eerder te plannen.

Op 25 augustus vond de vergadering plaats ten behoeve van de bacheloropleiding BScIBA. Wegens de vele klachten en het lage slagingspercentage voor het vak *Foundations of Finance & Accounting* heeft de Examencommissie besloten om dit vak niet mee te tellen in de BSA-norm voor de categorie studenten die voor dit vak dit jaar (reguliere tentamen en resit) een cijfer ≥ 3.5 en < 5.5 gehaald hebben (dit betekent de facto een denkbeeldige ophoging van het cijfer met 2 punten). Inmiddels wordt het vak extern beoordeeld en is de vakgroep gevraagd het vak te reorganiseren. Op 26 augustus was de vergadering ten behoeve van de BScBA-opleiding. In onderstaand schema staan de behandelde dossiers en genomen beslissingen van de afgelopen twee jaar.

Overzicht PO dossiers in het kader van het BSA

| PO-dossiers BSA | 2007 | | 2008 | |
|-----------------------------|------|-----|------|-----|
| | BA | IBA | BA | IBA |
| ouderejaars cohorten | | | | |
| Dossiers | 46 | 46 | 72 | 61 |
| Ontheffing door PO* | 32 | 26 | 55 | 41 |
| Afwijzend Bsa | 14 | 20 | 17 | 20 |
| Eerstejaars cohort | | | | |
| Dossiers | 95 | 60 | 74 | 39 |
| Ontheffing wegens PO* | 59 | 39 | 38 | 16 |
| Afwijzend BSA | 36 | 21 | 36 | 20 |
| onbekend | | | | 3 |

* inclusief ontheffing wegens FFA

4. Toelatingsbesluiten

Toelating tot de premasterprogramma's

De RSM kent al vele jaren een zij-instroom van hbo-studenten. Het gaat daarbij om een groep studenten met een vierjarige hbo-opleiding die verwant is aan de RSM bedrijfskunde-opleiding. Deze groep studenten kan na het doorlopen van een eenjarig schakelprogramma in de masteropleiding MScBA instromen. Sinds de invoering van de zogenaamde bachelor-master-structuur wordt deze zij-instroom voor de faculteit niet meer gefinancierd. De RSM acht de specifieke hbo-instroom echter een waardevolle aanvulling op de studentenpopulatie en wil daarom een schakelprogramma blijven aanbieden voor de groep studenten die hier het best blijkt te presteren.

Met ingang van het studiejaar 2007-2008 was een nieuw hbo-premasterprogramma van 64 ects vastgesteld. Nieuw was hierbij dat van de toelaatbare opleidingen de slechtpresterende opleidingen zijn geschrapt en dat als extra eis werd gesteld een gemiddeld eindcijfer van 7.0 of hoger. In 2008 is gebleken dat deze formule goed is aangeslagen. Premasterstudenten van het cohort 2007-2008 halen gemiddeld 57 ects in 1 jaar. Ongeveer 42% heeft het programma in 1 jaar afgerond en 66 % mag na 1 jaar doorstromen naar de MScBA-opleiding. Op basis van de cijfers wordt verwacht dat slechts een enkele student het premasterprogramma niet in 2 jaar tijd zal afronden.

In 2008 waren er opvallend minder aanmeldingen ten opzichte van 2007. Hieronder een overzicht van de aanmeldingen en toelatingen in de afgelopen twee jaar.

| Totaaloverzicht hbo-premaster | 2007 | | 2008 | |
|-------------------------------|------------|-----------|------------|-----------|
| | NL | ENG | NL | ENG |
| aanmeldingen | 240 | 160 | 208 | 112 |
| afwijzingen | 51 | 74 | 52 | 47 |
| terugtrekkingen | 34 | 26 | 37 | 31 |
| Feitelijk ingeschreven | 147 | 60 | 119 | 34 |

Het cohort 2008-2009 van het Nederlandstalige premasterprogramma bestaat uit 24 studenten met een hbo-vooropleiding Technische Bedrijfskunde, 24 studenten Commerciële economie, 11 MER studenten, 9 Logistiek en Economie en 8 Bedrijfseconomie, 8 IBMS en 6 Hotelschool studenten. De rest is afkomstig van allerlei andere opleidingen. De HES is hofleverancier met 41 studenten, verder de Haagse Hogeschool met 11 studenten en Inholland Rotterdam met 9 studenten. Brabant levert totaal 22 studenten, Noord-Holland 13 en Utrecht 8. De overige studenten zijn afkomstig uit de andere delen van het land.

Dit jaar hebben opvallend veel studenten die zich voor het Engelstalige premasterprogramma hadden aangemeld, zich teruggetrokken. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de invoering van de wiskundetoets voor de IBMS-studenten. Het merendeel van de afwijzingen is gedaan wegens een te laag gemiddelde. Van de feitelijk ingeschreven studenten zijn er 28 afkomstig van een IBMS-opleiding. 14 studenten hebben de Nederlandse nationaliteit, 6 de Chinese en 3 de Bulgaarse nationaliteit. De overigen hebben een andere nationaliteit. De studenten zijn afkomstig van verschillende scholen. Er is niet echt een hofleverancier aan te merken.

Toelating tot de masteropleidingen

De voorzitter van de Examencommissie is door de decaan gemandateerd tot het verlenen van *bewijzen van toelating* tot de masteropleidingen. Studenten van de BSc(I)BA-opleidingen en schakelstudenten die aan de doorstroomnormen voldoen ontvangen op verzoek een bewijs van toelating tot de aansluitende masteropleiding. Tweemaal per jaar is er gelegenheid om een verzoek in te dienen: in de periode mei/juni voor de start per 1 september en in december/januari voor de start per 1 februari. Interne doorstroomstudenten worden door het secretariaat van de Examencommissie afgehandeld.

Daarnaast krijgen jaarlijks nog zo'n 200 studenten van buiten de faculteit *rechtstreeks* toegang tot de masteropleidingen. Van dat aantal krijgen ongeveer 150 studenten een bewijs van toelating op basis van enerzijds hun vooropleiding die gelijkwaardig moet zijn aan het eindniveau van de

bacheloropleidingen van de faculteit en anderzijds de scores van hun GMAT- en TOEFL-scores. De toelatingsverzoeken van zij-instromers worden door het Admissions Office afgehandeld onder de verantwoordelijkheid van de voorzitter van de Examencommissie. Anders dan de interne doorstromers, kunnen de zij-instromers alleen per 1 september de masteropleidingen instromen.

Voor de interne masterinstroom (van BA en IBA) per februari 2008 hebben zich 102 studenten aangemeld. 51 daarvan ontvingen een Bewijs van Toelating, 11 kregen een afwijzing en 40 een afwijzing met de suggestie zich voor (een van) de 'gastregelingen' van de Master Electives aan te melden (zie verderop)

Voor de interne masterinstroom per september 2008, meldden zich in totaal 1029 studenten (BA en IBA). 857 studenten ontvingen een Bewijs van Toelating waaronder 34 studenten van General Management, die hun specialisatiejaar in mochten (er waren oorspronkelijk 35 GM-studenten begonnen, dus slechts één is afgevallen). 172 studenten ontvingen een afwijzing.

Bij de mastertoelating per september 2008 ontving de Examencommissie 124 verzoeken om op basis van hardheid of persoonlijke omstandigheden van de bestaande regels af te wijken. In 114 gevallen is zij hiermee akkoord gegaan, waarvan 95 onder diverse 'voorbehouden' (geen extra tentamenkansen, uitsluiting deelname *Master Electives* blok 3 of 4, verplichte cursus Engels bij EUR-Talencentrum). Deze maatwerkgevallen zorgden voor een grote piekbelasting voor de Examencommissie gedurende de laatste twee weken van augustus.

De gastregeling

Naast deze officiële mastertoelating is er ook een **gastregeling** van kracht: de Examencommissie beslist welke studenten als 'gaststudent' aan een *Master Elective* mogen deelnemen, zonder dat ze zijn toegelaten tot de MScBA. Het belangrijkste doel hiervan is het tegengaan van een te grote periode zonder studieaanbod voor studenten die *nét-niet* aan de mastertoelatingseisen per februari voldoen, maar wel in staat worden geacht om deel te nemen aan een keuzevak (master elective). Dit in tegenstelling tot de mastertoelating per september waarbij het gaat om deelname aan de core courses. De core courses vereisen een grotere voorkennis, om de voortgang in de groep niet te frustreren. Belangrijk punt bij de gastregeling is dat het om deelname aan master electives gaat waar nog plaats 'over' is. De reguliere masterstudenten hebben altijd voorrang. Daarnaast speelt ook mee dat er in april geen instroommoment voor blok 4 bestaat, omdat er tussen het einde van het bachelor-trimester-2 en het begin van de master elective blok 4 onvoldoende tijd is om de trimester-2 tentamens na te kijken.

1. Evaluatie van de deelname van de 24 studenten aan de gastregeling blok 3-2008 leert dat er twee studenten per september 2008 niet aan de mastertoelatingseisen voldeden, (maar wel hun master electives gehaald hadden, m.a.w. de verkeerde prioriteiten hadden gesteld);
2. Evaluatie van de deelname van de 89 studenten (waarvan zeven o.b.v. persoonlijke omstandigheden) aan de gastregeling blok 4-2008 leert dat er 13 (15%) niet voldeden aan de mastertoelatingseisen per september 2008.

Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de gastregelingen voldeden aan de verwachtingen. Vooruitlopend op de invoering van de 'harde knip' tussen de bachelor- en masteropleidingen is reeds besloten dat studenten in 2009 voor het laatst van deze gastregeling gebruik kunnen maken.

IV. Vooruitblik

In het jaarverslag 2008 staan op zichzelf al genoeg onderwerpen die in 2009 extra aandacht verdienen: de nadere uitwerking van de nota *Integraal Toetsbeleid* zoals de toetshandleiding voor docenten, de *excellence check* en de *sampled monitoring*. Ook het fraudebeleid blijft een aandachtspunt: het moet vooral bestaan uit een coherent proces ter voorkoming van fraude door voorlichting, inbedding in het onderwijs, toepassing van technische mogelijkheden, en feedback over straffen.

Ondertussen zijn er binnen de RSM processen in gang gezet die voor de Examencommissie belangrijke gevolgen zullen hebben. Te denken valt aan het voorsorteren op de invoering van de 'harde knip' per 1 september 2011. Maar ook het project 'Master the Master' heeft mogelijk gevolgen voor het functioneren van de Examencommissie. Welke opleidingen vallen straks onder de Examencommissie en in hoeverre moeten examenregels van de opleidingen onderling verschillen? Denkbaar is dat de portefeuillevdeling van de Examencommissie aan de nieuwe situatie moet worden aangepast: van een indeling op basis van opleidingen naar een indeling op basis van kerntaken?

Last but not least: in december 2008 is het wetsvoorstel Versterking besturing¹⁰ bij de Tweede Kamer ingediend. Belangrijk issue in dit wetsvoorstel is de versterking van de rol van de examencommissie. Uitgangspunt in het wetsvoorstel is het vergroten van de onafhankelijkheid en deskundigheid van de examencommissie opdat zij in staat gesteld wordt zorg te dragen voor de kwaliteitsborging en het kwaliteitsbeleid rond tentamens en examens. De Examencommissie heeft in dit jaarverslag laten zien deze weg reeds ingeslagen te zijn. Het komt er nu op aan dat de universitaire omgeving deze nieuwe richting erkent en ondersteunt. Informatievoorziening en voorlichting spelen daarbij een belangrijke rol. In 2009 zijn dit de onderwerpen die hoog op de agenda staan.

V. Bijlagen

¹⁰ Kamerstuk 2008-2009, 31821, Tweede Kamer. Voorstel van wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enige andere wetten onder meer in verband met de verbetering van het bestuur bij de instellingen voor hoger onderwijs, de collegegeldsystematiek en de rechtspositie van studenten (versterking besturing)

Bijlage A. Takenpakket van de Examencommissie

Het takenpakket van de Examencommissie bestaat uit de volgende onderdelen:

1. *Een algemeen toezienende verantwoordelijkheid ten behoeve van het afnemen van de examens.*
Deze toezichthoudende taak komt onder meer tot uiting in de volgende wettelijke bevoegdheden:
 - A. het uitreiken van getuigschriften;
 - B. het aanwijzen van examinatoren;
 - C. het bewaken van de kwaliteit van de tentamens en examens;
 - D. het treffen van maatregelen in geval van fraude;
 - E. toezicht houden op juiste toepassing van de examenregelingen, met inachtneming van beginselen als rechtsgelijkheid, rechtszekerheid en rechtmatigheid bij de uitvoering van de regels en redelijkheid en billijkheid in individuele gevallen (toepassen hardheidsclausule);
 - F. optreden als bemiddelende en verwerende partij in geschillen die bij het College van Beroep voor de Examens aanhangig worden gemaakt.
2. *Een bestuurlijke, regelgevende taak met betrekking tot de organisatie en coördinatie van de tentamens.* Hiertoe kan de Examencommissie orderegels stellen en richtlijnen en aanwijzingen geven aan de examinatoren. Dit heeft zijn beslag in de *Regels en Richtlijnen* waarin onderwerpen zijn geregeld als fraude, zak/slaag-regeling, 'cum laude'-regeling, compensatieregelingen, aanmelding voor tentamens, tentamennabesprekingen, de samenstelling van afstudeercommissies.
3. *Taken die nader gedefinieerd zijn in de Onderwijs- en Examenregeling (de OER)* die door (of namens) de decaan wordt vastgesteld. Het gaat hier om het verlenen van ontheffing van de OER in individuele gevallen wegens persoonlijke omstandigheden of op grond van de hardheidsclausule (indien een regel in een individueel geval tot een onredelijk gevolg leidt). Enkele voorbeelden zijn: het verlenen van vrijstellingen voor vakken, de toelating tot de premasterprogramma's t.b.v. de masteropleiding, het verlenen van doorstroom naar de Masteropleiding, de tussentijdse adviezen in het kader van het bindend studieadvies, de aanpassing van de norm van het bindend studieadvies in geval van persoonlijke omstandigheden, het verlenen van extra en/of versnelde tentamenkansen, het vaststellen van een vrij masterprogramma.
4. Bij mandaat van de decaan: *het verlenen van bewijzen van toelating tot de masteropleiding.*
5. *Een adviserende taak met betrekking tot het vaststellen en wijzigen van de OER* krachtens het faculteitsreglement.
6. *Overige taken* zoals een afvaardiging in de selectiecommissies van de PTO, een afvaardiging in de colloquium doctum commissie van de EUR e.d.

Bijlage B. Studentenaantallen per opleiding 2007 en 2008

| Opleiding | 2007 | 2008 | CROHO | taal | ects | vorm |
|-------------------------------|-------------|-------------|--------|------|----------|------|
| BScBA* | 2250 | 2327 | 50015 | Ned. | 180 | vt |
| BScIBA* | 1160 | 1209 | 50952 | Eng. | 180 | vt |
| MScBA** | 1930 | 2175 | 60644 | Eng. | 60 | vt |
| PTO | 300 | 301 | 60644 | Ned. | 60 | dt |
| MScIBA | 220 | 155 | 60256 | Eng. | 90 | vt |
| MScGM | 72 | 103 | -60644 | Eng. | 120 | vt |
| MPhil | 30 | 27 | 60313 | Eng. | 120 | vt |
| Hbo-premaster NL oude stijl | 400 | 184 | - | Ned. | 85 (gem) | vt |
| Hbo-premaster NL nieuwe stijl | 150 | 212 | | Ned. | 65 | vt |
| Hbo-premaster EN oude stijl | 50 | 62 | - | Eng. | 70 (gem) | vt |
| Hbo-premaster EN nieuwe stijl | 60 | 34 | | Eng. | 65 | vt |
| totaal | 6622 | 6789 | | | | |

Bijlage C. Adviezen en Besluitenlijst 2008

Overzicht belangrijkste adviezen en besluiten van algemene strekking

Adviezen

| | |
|--|---------|
| Advies inzake bachelor internship manual | januari |
| Advies inzake procedure afstuderen | januari |
| Adviezen inzake Onderwijs- en Examenregelingen bacheloropleidingen | mei |
| Advies inzake Onderwijs- en Examenregelingen masteropleidingen | juni |

Besluiten

| | |
|---|-----------|
| kennismakingsronde langs vakgroepen | januari |
| Instelling Council for Distinction Mark | januari |
| Instelling sampled monitoring | januari |
| Definitieve vaststelling nota Integraal toetsbeleid | februari |
| Vaststelling minorlijst | februari |
| Vaststelling jaarverslag | maart |
| Verlenging Gastregeling | april |
| Vaststelling Regels en Richtlijnen bacheloropleidingen | mei |
| Vaststelling Regels en richtlijnen masteropleidingen | juni |
| Vaststelling Selectieprocedure PTO | september |
| Aanscherping regeling duoscripties (ontmoedigingsbeleid) | september |
| Vaststelling regeling vervanging en afwezigheid bij het afstudeerexamen | oktober |
| Vaststelling premasterregelingen 2009-2010 iom Opleidingsdirectie BSc&MSc | december |

Bijlage D. Verslag advisering decaan inzake tuition fee waivers

Sinds september 2005 is het mogelijk om op beperkte schaal voor Engelstalige masteropleidingen *waivers* te verlenen aan studenten van buiten de Europese Economische Ruimte, de EER: de *waiver* houdt in dat de betreffende student gelijk gesteld wordt aan een student die de nationaliteit bezit van een staat van de EER. De *waiver* is een verlaging van het collegegeld. De kwaliteitseisen waaraan een student moet voldoen om voor een waiver in aanmerking te komen zijn in de OER vastgelegd. Verder mag niet meer dan 25% van de instroom van de studenten van buiten de EER een waiver krijgen. Deze waivers worden door de decaan verstrekt en tot op heden heeft de het secretariaat van de Examencommissie de adviezen en brieven voorbereid.

Vanwege de stijgende instroom van het aantal externe Masterstudenten, de invoering van tijdsvensters voor het afstuderen en de sterke verhoging van het collegegeld voor non-EERstudenten is het aantal verzoeken voor waivers op basis van 'financiële nood' sterk gestegen. De Examencommissie heeft geen goed zicht op de mogelijkheden die voor deze gevallen bestaan en ook niet op de volumina/aantallen non-EER-studenten. Derhalve is het wenselijk dat deze besluitvorming dichter 'bij de bron' plaatsvindt en vinden thans gesprekken plaats met het Admissions Office en het MScBA-programmamangement om deze taken over te hevelen.

In 2008 werden in totaal **27** waiververzoeken behandeld, waarvan:

- 2 waivers direct werden afgewezen;
- 11 waivers werden verstrekt t/m december vanwege de 'tijdsvensters' (studenten slaagden er net-niet in om voor eind augustus hun stukken in te leveren en hoefden alleen nog in december hun scriptie te verdedigen, terwijl ze verder geen beroep meer hoefden te doen op onderwijsfaciliteiten);
- 10 studenten 'slechts' het IBA-bachelor-, danwel het mastertarief van 2007 hoefden te betalen vanwege de forse stijging van het collegegeld (BScIBA van € 5.500,- naar € 6.740,-, MScBA van € 11.184,- naar € 13.850,-) welke niet overeen kwam met de 'gewekte verwachtingen';
- 4 waivers voor het gehele collegejaar werden verstrekt vanwege een GPA van 8,25 of hoger.

Bijlage E. Kort verslag fraudesymposium

Ctrl+C, CTRL+V: Minisymposium over plagiaat

Op donderdag 6 november jl. organiseerde de Examencommissie haar eerste minisymposium in samenwerking met het Risbo. Aangezien het onderwerp 'Plagiaat' een regelmatig terugkerend onderwerp op de agenda is, leek dit een geschikt thema om tijdens een minisymposium verder uit te diepen. Voor het symposium waren alle medewerkers en studenten van RSM uitgenodigd, de voorzitters van de andere EUR-Examencommissies en nog enkele speciale genodigden.

Het symposium startte om 13.30 uur en werd aan het einde van de middag afgesloten met een borrel in de *Faculty Club*. Er waren 30 deelnemers aanwezig. Het dagvoorzitterschap was in handen van dr. M.J.J.M van de Ven van het Risbo.

Na de introductie door prof.dr.ing. T.W. Hardjono, nam gastspreker mr. T.J. Oudejans van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van Universiteit van Tilburg, het woord. Hij was voor dit symposium gevraagd, vanwege zijn ervaring met o.a. het plagiaat-detectieprogramma 'Urkund' en de wijze waarop eerstejaarsstudenten Rechten al direct vertrouwd worden gemaakt met de verschillende vormen van plagiaat. Het blijkt dat deze aanpak werkt: de kwaliteit van de werkstukken van deze faculteit is verbeterd.

Na zijn presentatie gingen de deelnemers in vijf groepen uiteen om te discussiëren over cases waarbij plagiaat een rol heeft gespeeld. Doel was naar oplossingen te zoeken en te komen tot een heldere definiëring van de rollen van de diverse betrokkenen (student, docent, Examencommissie). Tijdens deze discussies en de plenaire nabespreking werd eens te meer duidelijk hoe lastig het is om plagiaat helder te definiëren en hoe tijdrovend het is om studenten uit het 'Copy-Paste' tijdperk over dit onderwerp te 'heropvoeden'.

Gezien de verhitte discussies kan gesteld worden dat het symposium duidelijk in een behoefte voorzorg en dat het laatste woord over dit onderwerp nog lang niet gezegd is...

Een van de uitkomsten is dat de Examencommissie over de plagiaatgevallen die zij behandelt meer gaat communiceren en dat zij er bij de programmadirectie op aan heeft gedrongen dat docenten die veel tijd met de opsporing van plagiaat kwijt zijn, hiervoor meer ruimte krijgen.

De organisatie van deze middag lag in handen van mw. drs. M. de Jonge van het Risbo i.s.m. mw. drs. A.M. Schey.

Bijlage F. Sampled monitoring format

| Student name (student#) | Date of defense | Master programme | Coach | 1 st co-reader |
|-------------------------|-----------------|------------------|-------|---------------------------|
| | | | | |

Assessment process of the committee

Extent to which dimension the master thesis assessment diagram has been addressed and discussed in the oral defense [1 (none) -5 (very much so)]

| Identify a research question and design a project to answer it | Write a critical review | Define working concepts and conceptual frameworks to give structure to the work | Collect and analyze research data efficiently and effectively | Interpret findings sensitively as a basis for making recommendations for action that are practical and sound | Write reports and dissertations that are persuasive, well structured and well written | Research ethics and management of relationships and processes |
|--|-------------------------|---|---|--|---|---|
| | | | | | | |

Other dimensions notably addressed and discussed in the oral defense:

Extent to which dimension the assessment diagram has been addressed and weighted in the grade deliberations [1 (none) -5 (very much so)]

| Identify a research question and design a project to answer it | Write a critical review | Define working concepts and conceptual frameworks to give structure to the work | Collect and analyze research data efficiently and effectively | Interpret findings sensitively as a basis for making recommendations for action that are practical and sound | Write reports and dissertations that are persuasive, well structured and well written | Research ethics and management of relationships and processes | Presentation |
|--|-------------------------|---|---|--|---|---|--------------|
| | | | | | | | |

Other dimensions notably addressed/discussed and weighted in the grade deliberations:

Assessment outcomes:

| Grade | Awarded by committee | Assessment outcome by observer (see also reverse side) |
|-------|----------------------|--|
| | | |

Further comments

| Observer's assessment of the thesis project | Identify a research question and design a project to answer it | Write a critical review | Define working concepts and conceptual frameworks to give structure to the work | Collect and analyze research data efficiently and effectively | Interpret findings sensitively as a basis for making recommendations for action that are practical and sound | Write reports and dissertations that are persuasive, well structured and well written | Research ethics and management of relationships and processes | Presentation and oral defense |
|---|--|--|--|---|--|--|--|---|
| Excellent: 9-10 | Well-balanced and innovative composition of research question, project design and research method | The literature review is itself a significant contribution to the literature | Significant additions to the theoretical and conceptual understanding of the subject | Contribution to the development and methods for collecting and analyzing research material and/or methodological debate | Sophisticated interpretation of the material. The conclusions are based on the findings but transcend them. | A work of art written with style, wit and strong arguments. | The research and its management has contributed demonstrably to enhanced concerted action or understanding of two or more parties involved in the research | Superior mastery and power in defending the research in its setup, methodology and execution |
| Very Good: 8-9 | Clear and specific about research question, project design and research methods. | The literature is cogently described and evaluated from novel or complex perspectives | An attempt, not necessarily wholly successful, is made to theorize beyond the current state of literature | Modifies and develops methods for collecting and analyzing research material reflecting methodological understanding | Sophisticated interpretation of findings showing a creative spark. | Clear and persuasive arguments in a well-structured document | Research manages the project carefully and sensitively with open mindedness in the face of interests of parties in the research | Under scrutiny managing to defend, justify and uphold the choices, methods and conclusions made in the project while showing proficiency in transparent communicating |
| Good: 7 – 8 | Well-defined research question Sensible project design and clear plans for conducting the research | The literature is cogently evaluated using positions already available in the literature | A conceptual framework is developed, or an existing one adapted, in context of an evaluated literature | Uses methods for gathering and analyzing research material well and shows an understanding of methodological issues | Uses techniques for interpretation but in a mechanical way. Conclusions based well on findings. | Either expressed well or technically correct but not both. Clear structure adequately argued | The research has been carried out open mindedly or sensitively but not both | Answering questions lucidly and candidly but not always seem confidently and well-prepared |
| Competent Pass Level: 6 - 7 | Explicit ideas on design and methods but there are some questions about the fit between question, design and methods | Good description of the appropriate field(s). Some general criticisms made but no close evaluation of concepts | Concepts are clearly defined and appropriate. They are set in the context of the literature. | Methods for gathering and analyzing research are used competently | Treats the finding as straightforward and unproblematic. Conclusions have some connection with the findings. Action plans are general but descriptive. | Adequate expression but a noticeable number of mistakes. Argumentation is sometimes replaced by assumption or assertion. | The research is managed straightforwardly and has not explicitly addressed issues of contextual interests and concerns | Taking effort in answering the questions, but sometimes loses focus and has tendency to enter into irrelevant circumlocution |
| Borderline Fail: 5-6 | Identified an interesting topic but the research question is very broad and the details of the project are hazy | Inadequate or limited description of the appropriate field(s) of literature, and/or no criticism or evaluation | Definition and use of theoretical concepts is confused. No attempt at theoretical synthesis or evaluation. | Methods for gathering data and analyzing research material are used in a confused and unsystematic way | The occasional insight takes the place of interpretation. Conclusions have a tenuous link with findings. Action plans are simple exhortations or lacking | Sentences often do not make sense. Uses but points to disguise a lack of arguments | There is no understanding of impact, positive or negative, on interest or concerns of parties in the research | Occasionally showing effort in giving precise answers but all too often wanders into feeble excuses showing lack of abstract argumentation. |
| Fail: < 5 | The focus, purpose and method of the project are unclear | The author appears to have read little and understood less | No conceptual or theoretical discussion of any value | No primary research of any value | Provides no evidence that they know what this outcome is about | Scrappy presentation, illogical structure. No arguments or silly ones. | The research has treated interests and concerns of parties in an arbitrary and haphazard way with risk of harm or damage | Giving ambiguous answers showing a lack of systematic, abstract thinking. |

